

OSNOVNA ŠOLA LAVA CELJE

RAZISKOVALNA NALOGA

PROSTI ČAS – GA MLADI PREŽIVLJAMO AKTIVNO?

Avtorici:

Pia ERJAVEC, 7. b

Nanja KIKELJ, 7. b

Mentorici:

Andreja Golouh, prof. RP

Jasmina Vidmar, prof. RP

Mestna občina Celje, Mladi za Celje

Celje, marec 2014

POVZETEK

Prosti čas je čas, ki je pomemben del vsakdanjega življenja in ni zapolnjen z obveznostmi. Prosti čas porabi vsak po svojem okusu. Osnovnošolci prosti čas večinoma namenimo poslušanju glasbe, druženju s prijatelji, branju knjig, gledanju filmov... Velikokrat pa se udeležujemo raznih aktivnostih, kot so šport, igranje na inštrumente, izdelovanje izdelkov. Med prostim časom obiskujemo tudi razne ustanove, kot so muzeji, kino, gledališče.... Včasih pa prosti čas preživimo kar doma, pred televizorjem ali za drugimi elektronskimi napravami.

Zanimalo naju je, kako osnovnošolci preživljamo prosti čas in kaj medtem počnemo. Zato sva se odločili raziskati to področje – v mestu in tudi na podeželju.

Ugotovili sva, da se glede na preživljanje prostega časa osnovnošolci večinoma razlikujemo. Učenci s podeželja večino prostega časa preživijo zunaj, na svežem zraku, se igrajo igre s prijatelji, odidejo na sprehod, pomagajo drugim ljudem. Medtem ko učenci z mesta preživijo večino prostega časa za elektronskimi napravami, nekateri pa se ukvarjajo s športom, na dvorišču ali s prijatelji. Ugotovili sva še veliko drugih stvari, ki jih lahko preberete v najini raziskovalni nalogi. Toda ena ugotovitev je zelo pomembna in zelo resnična - prosti čas je pomemben za vse, saj se ob njem sprostimo in pozabimo na vse skrbi.

KAZALO

POVZETEK	2
1 UVOD.....	8
1.1 POSTAVITVE HIPOTEZ.....	9
1.2 IZBOR IN PREDSTAVITEV RAZISKOVALNIH METOD	9
2 TEORETIČNI DEL - PROSTI ČAS	11
2.1 DEFINICIJE PROSTEGA ČASA.....	11
2.2 NAČINI PREŽIVLJANJA PROSTEGA ČASA.....	12
2.3 NAČELA PROSTEGA ČASA	13
2.3.1 NAČELO SVOBODE.....	13
2.3.2 NAČELO PROSTOVOLJNOSTI	14
2.3.3 NAČELO SAMOODLOČANJA	14
2.3.4 NAČELO SMISELNOSTI.....	14
2.3.5 NAČELO INTERESA.....	15
2.3.6 NAČELO INDIVIDUALNOSTI	15
2.3.7 NAČELO KOLEKTIVNOSTI.....	15
2.3.8 NAČELO KREATIVNOSTI.....	16
2.3.9 NAČELO RAZNOVRSTNOSTI.....	16
2.3.10 NAČELO ORGANIZIRANOSTI.....	16
2.3.11 NAČELO AMATERIZMA.....	16
2.3.12 NAČELO USTREZNOSTI STAROSTI IN SPOLU.....	17
2.3.13 NAČELO AKTUALNOSTI.....	17
2.3.14 NAČELO DRUŽBENE SPREJEMLJIVOSTI.....	17
2.4 POMEMBNOST PROSTEGA ČASA	18
2.4.1 POČITEK.....	18
2.4.2 OBLIKOVANJE OSEBNOSTI.....	18
2.4.3 IZBOLJŠANJE TELESNEGA IN DUŠEVNEGA ZDRAVJA	18
2.4.4 DODATNA IZOBRAZBA.....	19
2.5 PROSTOČASNE DEJAVNOSTI MLADIH	19
2.5.1 KLASIFIKACIJA PROSTOČASNIH DEJAVNOSTI	20
2.6 PROSTI ČAS IN RAZVOJ KOMPETENC	21
2.7 DEJAVNIKI, KI VPLIVAJO NA NAČIN PREŽIVLJANJA PROSTEGA ČASA.....	22
2.8 MOŽNI NAČINI PREŽIVLJANJA PROSTEGA ČASA	22
Nekaj primerov možnosti preživljanja prostega časa:	25

2.8.1 ŠPORT	25
2.8.2 ELEKTRONSKE NAPRAVE	25
2.8.3 BRANJE KNJIG	26
2.8.4 DRUŽENJE Z VRSTNIKI	27
2.9 PROSTI ČAS NEKOČ IN DANES	27
3 REZULTATI ANKET	29
3.1 Misliš, da imaš dovolj prostega časa?	29
3.2 Koliko prostega časa imaš povprečno na dan?	30
3.3 S kom največkrat preživljaš prosti čas?	31
3.4 Kje največkrat preživljaš prosti čas?	32
3.5 Kaj najraje počneš v prostem času?	34
3.6 Kaj najraje delaš s prijatelji med prostim časom?	36
3.7 Ali prosti čas nameniš tudi dodatnemu izobraževanju?	38
3.8 Ali med prostim časom pomagaš drugim ljudem?	39
3.9 Ali večino prostega časa preživiš za elektronskimi napravami?	40
3.10 Ali te starši spodbujajo k aktivnostim preživljanja prostega časa?	41
3.11 Če si na prejšnje vprašanje odgovoril/a z da, kako oziroma s katerimi dejavnostmi?	42
4 UGOTOVITVE PREJŠNJIH RAZISKOVALCEV	43
5 ZAKLJUČEK	44
6 VIRI IN LITERATURA	45
LITERATURA	45
VIRI	45
7 PRILOGA - Anketa	46

KAZALO SLIK

Slika 1: Program ponudbe aktivnosti v MOC	23
Slika 2: Program ponudbe aktivnosti v MOC	24
Slika 3: Ukvarjanje s športom.....	25
Slika 4: Gledanje televizije.....	26
Slika 5: Uporabljanje računalnika.....	26
Slika 6: Branje knjig	27

KAZALO TABEL

Tabela 1: Število osnovnošolcev, vključenih v anketo.	9
Tabela 2: Število osnovnošolcev v odstotkih, ki so vključeni v anketo.	10
Tabela 3: Zadostna količina prostega časa med osnovnošolci.....	29
Tabela 4: Dnevna količina prostega časa	30
Tabela 5: Preživljanje prostega časa v družbi.....	31
Tabela 6: Preživljanje prostega časa na različnih lokacijah.....	32
Tabela 7: Dejavnosti prostega časa.....	34
Tabela 8: Aktivnosti, ki jih osnovnošolci v prostem času najraje počno s prijatelji	36
Tabela 9: Dodatno izobraževanje v prostem času	38
Tabela 10: Nudenje pomoči drugim ljudem.....	39
Tabela 11: Preživljanje prostega časa za elektronskimi napravami.....	40
Tabela 12: Spodbujanje staršev k aktivnem preživljanjem prostega časa.....	41
Tabela 13: Dejavnosti, h katerim osnovnošolce spodbujajo starši	42

KAZALO GRAFOV

Graf 1: Zadostna količina prostega časa med osnovnošolci	29
Graf 2: Dnevna količina prostega časa	30
Graf 4: Preživljanje prostega časa na različnih lokacijah.....	32
Graf 5: Dejavnosti prostega časa	34
Graf 6: Aktivnosti, ki jih osnovnošolci v prostem času najraje počno s prijatelji	36
Graf 7: Dodatno izobraževanje v prostem času	38
Graf 8: Nudenje pomoči drugim ljudem	39
Graf 9: Preživljanje prostega časa za elektronskimi napravami.....	40
Graf 10: Spodbujanje staršev k aktivnem preživljanjem prostega časa.....	41
Graf 11: Dejavnosti, h katerim osnovnošolce spodbujajo starši.....	42

1 UVOD

V modernem času, ko so računalniki, pametni telefoni in televizija v rokah skoraj vsakega človeka, večina ljudi opaža ravno to, da je današnja mladina v svojem prostem času le še na elektronskih napravah. Pa je res temu tako?

Način preživljanja prostega časa je osebna odločitev vsakega posameznika. Pri tem smo si ljudje več ali manj podobni, saj je pomen prostega časa ravno v tem, da je to čas, ko nam je najbolj prijetno. Pomemben je za vse, starejše in otroke, saj nam omogoča sprostitve in uživanje v dejavnostih, ki nas zanimajo in nas napolnijo z energijo. Nekateri ljudje radi v prostem času samo počivajo, drugi pa se sprostijo tudi z aktivnim preživljanjem dejavnosti.

Na način preživljanja prostega časa med mladimi vpliva veliko dejavnikov, med njimi vsekakor tudi okolje. Pomembno je, da je preživljanje prostega časa kvalitetno, saj le-ta nedvomno vpliva na naše življenje. Kako, s kom in kje in na kakšen način prosti čas preživljajo mladi, ne moremo sklepati na podlagi zastarelih podatkov, zato moramo nenehno raziskovati in spremljati trend.

Ravno zato naju je pritegnila in zanimala tema prostega časa – danes, v tem trenutku. Želeli sva ugotoviti, kako najini vrstniki preživljajo prosti čas, kako ga zapolnjujejo in na kakšen način izbirajo dejavnosti prostega časa. Ali res mladi večina prostega časa preživijo za računalnikom? To velikokrat slišimo in zadali sva si, da to tudi raziščeva. Večkrat tudi slišimo, kako primerjajo otroke z mesta in s podeželja. Je tudi pri preživljanju prostega časa tako, da se med seboj razlikujemo?

Pred vami je naloga, ki vam bo odgovorila na veliko vprašanj, ki so povezane s prostim časom osnovnošolcev.

1.1 POSTAVITVE HIPOTEZ

Glede na najino raziskovanje sva postavili naslednje hipoteze:

- 1. Fantje in dekleta imajo na dan povprečno vsaj dve uri prostega časa.*
- 2. Osnovnošolci največkrat prosti čas preživijo sami.*
- 3. Fantje med prostim časom najraje s prijatelji igrajo računalniške igre, medtem ko dekleta najraje gledajo filme in oddaje s prijateljicami.*
- 4. Večina osnovnošolcev preživi prosti čas za elektronskimi napravami.*
- 5. Otroci s podeželja več prostega časa preživijo na prostem.*

1.2 IZBOR IN PREDSTAVITEV RAZISKOVALNIH METOD

Raziskovalne metode, ki sva jih uporabili v naši raziskovalni nalogi, so bile zelo različne. Pobrskali sva po literaturi in prebrali razne članke revij, diplomske naloge in spletne strani, ki so bile izdelane na temo prostega časa.

Pri raziskavi sva izvedli tudi anketo, in sicer sva anketirali mestne in podeželske osnovnošolce. Anketni vprašalnik je reševalo 180 učencev. Nanj je odgovarjalo 26 deklet in 34 fantov (skupaj 60) iz šestih, sedmih in osmih razredov osnovne šole Vitanje (OŠ na podeželju), ter 65 deklet in 55 fantov (skupaj 120) iz šestih, sedmih in osmih razredov osnovne šole Lava (OŠ v mestu). Vprašalnik je sestavljalo 11 vprašanj. Učenci so odgovore lahko obkrožili, ali pa jih napisali na črto. Rezultati anket so prikazani v tabelah in grafih, ali pa so napisani tako, kot so učenci odgovorili nanje na črto.

V tabeli je prikazano število osnovnošolcev, ki so reševali anketo:

	MESTNI OSNOVNOŠOLCI	PODEŽELSKI OSNOVNOŠOLCI	SKUPAJ
DEKLETA	65	55	120
FANTJE	26	34	60

Tabela 1: Število osnovnošolcev, vključenih v anketo.

	MESTNI OSNOVNOŠOLCI	PODEŽELSKI OSNOVNOŠOLCI
DEKLETA	54 %	46 %
FANTJE	43 %	57 %

Tabela 2: Število osnovnošolcev v odstotkih, ki so vključeni v anketo.

2 TEORETIČNI DEL - PROSTI ČAS

Prosti čas vpliva na osebni razvoj, socializacijo, ustvarjalnost, nudi nam sprostitev ter nam daje nove moči za nadaljnje vsakodnevne obveznosti. Vse to in še več so razlogi, da ga izkoristimo čim bolj kakovostno.

2.1 DEFINICIJE PROSTEGA ČASA

Definicije prostega časa razlikujejo od avtorja do avtorja, vendar pa lahko opazimo, da jih povezuje nekaj skupnega: svobodna izbira posameznika. Ne glede na to, kaj vključujemo v prosti čas, je pomembno, da ne gre za čas, ko opravljamo nujna opravila in obveznosti, ampak za čas, ki si ga sami organiziramo glede na lastne želje in potrebe. *(vir: J. Huzjan, 2010)*

Osebna definicija prostega časa se razlikuje od posameznika do posameznika. Vsak izmed nas ima svojo definicijo, kaj nam pomeni prosti čas. Posamezniki imajo različno predstavo o prostem času. Za nekatere je to čas, ko ne počnejo ničesar, spet drugi ta čas namenjajo aktivnostim in izobraževanju, za katerega jim zmanjkuje časa znotraj obveznega učnega procesa. *(vir: T. Mohar, 2009)*

Prosti čas je čas, ki ni zapolnjen z obveznostmi, je čas za razbremenitev od naporov v šoli, pri delu in drugih vsakodnevnih obveznosti ter čas, ko se svobodno odločamo za različne dejavnosti. Za mladostnike pomeni možnost za sprostitev, ko se lahko prosti zunanjih pritiskov družijo s prijatelji, se zabavajo, izražajo sebe in preizkušajo svoje sposobnosti. Zavedati se moramo, da je kakovostno življenje pravica in priložnost vsakega posameznika in prosti čas je eden izmed načinov za njegovo doseganje in ohranjanje. Smiselno preživljanje prostega časa nas lahko obvaruje marsikatero fizične in psihične bolezni ali vsaj omiliti njene posledice. *(vir: http://www.cpi.si/files/cpi/userfiles/TrajnostniRazvoj/06_Prosti_cas.pdf; 3. 1. 2014)*

Prosti čas so proučevali številni teoretiki, ki so različno opredeljevali ta pojem, sami poskusi definiranja segajo precej daleč v zgodovino.

Tako je že v prvi polovici prejšnjega stoletja prosti čas opredeljen kot čas, ko smo prosti od bolj očitnih in formalnih dolžnosti, kot je plačano delo ali druge obveznosti, ki so nam naložene - **Lundberg**.

Stanley L. Parker je mnenja, da gre za čas, prost od dela in ostalih obveznosti, ki torej obsega dejavnosti, za katere je značilen občutek primerjalne svobode.

Rudi Lešnik definira prosti čas kot »čas, s katerim razpolaga človek po svojih hotenjih in nagibih, ko nanj ne deluje nobena sila in obveznost, temveč je njegovo ravnanje podrejeno samo njegovemu prepričanju, volji in interesom v skladu s splošnimi pogoji in razmerami, v katerih živi«.

Sabina Derganc je prosti čas opredelila preprosto kot čas, ko nas ne veže nobena nuja ali obveznost. (*vir: J. Huzjan, 2010*)

Lahko bi naštevali še mnogo definicij prostega časa, ki so jih zapisali mnogi znani ali manj znani. Kar precej jih je in vse so zapisane drugače. Pravzaprav lahko ima vsak posameznik definicijo, kaj mu prosti čas pravzaprav pomeni.

2.2 NAČINI PREŽIVLJANJA PROSTEGA ČASA

Ločimo tri funkcije prostega časa in sicer:

- počitek (razbremenitev od intelektualnih ali fizičnih naporov),
- razvedrilo (prinaša nam ugodje in veselje),
- razvoj osebnosti (telesne, intelektualne, čustvene, estetske, delovne, moralne, kvalitete), tesno povezan z neformalnim izobraževanjem in vrstniško socializacijo. (*vir: http://www.cpi.si/files/cpi/userfiles/TrajnostniRazvoj/06_Prosti_cas.pdf; 3. 1. 2014*),

Tudi Franc Hočevar deli prosti čas na dejavnosti, namenjene počitku, zabavi in razvijanju osebnosti. Pri prvih naj bi šlo predvsem za sprostitev in obnavljanje telesnih moči; sam način počitka pa bi naj bil odvisen od narave dela, ki ga človek opravlja. Če človek opravlja bolj fizična dela, potem se počitek nanaša v glavnem na pasivni odmor

npr. mirovanje in spanje, če pa je delo bolj umskega značaja, potem je odmor bolj aktiven (gibanje, sprostitve). Dejavnosti, ki se nanašajo na zabavo, so tiste, ki osvežujejo človeka in ustvarjajo dobro razpoloženje. Lahko gre za ustvarjalno zabavo, kjer človek aktivno sodeluje v procesu oblikovanja vsebine ali pa samo za udeležbo v dejavnostih, ki jih ponuja tržišče. Dejavnosti, ki se nanašajo na razvijanje osebnosti, zajemajo dejavnosti različnih področij (izobraževalnega, zdravstvenega, moralnega, znanstvenega, estetskega, kulturnega ...), človeku pa omogočajo čustveno, umsko, socialno, ekonomsko, spolno in moralno razvijanje osebnosti.

Zahtevno nalogo predstavlja tudi razdelitev prostega časa glede na dejavnosti, s katerimi se posameznik medtem ukvarja. Prvo vprašanje je, katero izhodišče izbrati za razdelitev dejavnosti, npr. ali jih bomo razdelili glede na njihovo vsebino, namen, število udeležencev ali pa bomo izbrali kak drug kriterij. Drug pomemben problem je ta, da prostočasne aktivnosti lahko uvrstimo v več različnih sklopov. Tako lahko recimo aktivnost igranja nogometa sodi v športne dejavnosti, prav tako pa lahko sodi med druženje s prijatelji. V grobem bi lahko prosti čas razdelili na dejavnosti, ki se nanašajo na aktivno preživljanje le-tega. Pri bolj podrobnih in natančnih razdelitvah pa obstajajo razhajanja med mnenji različnih strokovnjakov s tega področja. (*vir: J. Huzjan, 2010*)

2.3 NAČELA PROSTEGA ČASA

Pri načrtovanju in izvajanju prostočasnih aktivnosti za mladostnike, je potrebno upoštevati tudi načela, ki se uveljavljajo pri izbiri prostočasnih dejavnosti, in so sledeča:

2.3.1 NAČELO SVOBODE

Načelo svobode zagotavlja bistvo samega prostega časa in izbire prostočasnih dejavnosti. Ločimo dva vidika svobode. Prvi je svoboda od nečesa – osvoboditev od obremenitve, pritiskov, obveznosti, vplivov in težav, ki posameznika lahko prikrajšajo za prosti čas, ki je potreben za humano življenje človeka. Drugi vidik svobode je svoboda za nekaj – to pomeni, da mora posameznik imeti moč in sposobnost, da se svobodno opredeli za ustrezno izbiro aktivnosti, njihovo pozitivno koriščenje in tudi za

pasivno brezdelje.

Posameznik se svobodno odloča za aktivnosti, ki jim bo posvetil svoj prosti čas. V participaciji v aktivnostih ni prisile, čeprav se lahko z vključitvijo v neko aktivnost na nek način obveže za določena pravila, ki zanj veljajo. Kljub temu se lahko kadarkoli odloči in zapusti aktivnost, oziroma si izbere neko drugo aktivnost, ki mu bolj odgovarja. (*vir: T. Mohar, 2009*)

2.3.2 NAČELO PROSTOVOLJNOSTI

Odločanje za aktivnost je prostovoljno, prav tako udeležba in sodelovanje. Vendar je prostovoljna dejavnost tudi obvezujoča in spodbujena od zunaj. »Prostovoljna dejavnost je dejavnost prostega časa, za katero se je odločil subjekt sam, premišljeno in je po svoji volji, nagnjenjih in interesih sprejel vse obveznosti, zahteve in posledice, ki izvirajo iz narave in organiziranosti take dejavnosti.« (*vir: T. Mohar, 2009*)

2.3.3 NAČELO SAMOODLOČANJA

Za prostočasne aktivnosti velja, da se posameznik sam odloča, kaj bo počel v prostem času. Pri otrocih in mladostnikih so možne sugestije in usmeritve s strani staršev in vzgojiteljev za participacijo v različnih aktivnostih. Vendar, če se posameznik ne odloči za obiskovanje določene aktivnosti, je ne bo obiskoval. (*vir: T. Mohar, 2009*)

2.3.4 NAČELO SMISELNOSTI

Gre za aktivnosti prostega časa, preko katerih se uresničuje namen in smisel prostega časa kot psihološke in družbene kategorije. Na tak način lahko prosti čas pridobiva na svoji družbeni in etični kvaliteti. Smiselnost vsebin prostega časa je v aktivnem počitku, družbeno pozitivnem razvedrilu in osebostnem razvoju. Vrednotenje prostega časa je odvisno od okoliščin, socialnega okolja in starostno razvojnega obdobja. Smiselnost preživljanja prostega časa je nasprotovanje komercializaciji in senzacionalizmu, ki zmanjšujeta kulturo življenja. (*vir: T. Mohar, 2009*)

2.3.5 NAČELO INTERESA

Prostočasne aktivnosti sledijo interesom posameznikov in posameznic, za razliko od šolskih dejavnosti, kjer se uresničujejo interesi šolskega kurikulumuma. (*vir: T. Mohar, 2009*)

2.3.6 NAČELO INDIVIDUALNOSTI

Pri prostočasnih aktivnostih se upoštevajo individualne značilnosti in težnje vseh posameznikov v skupini. Načelo individualnosti je v tesni povezavi z načelom svobode. Na načelu individualnosti se razvija in orientira usmerjenost posameznika k samemu sebi, razvija se struktura osebnosti, značaj, načini za posameznika specifičnega reagiranja, prilagajanja in vključevanja v socialno okolje, kjer posameznik živi. (*vir: T. Mohar, 2009*)

2.3.7 NAČELO KOLEKTIVNOSTI

Načelo kolektivnosti ne vzpostavlja nasprotja načelu individualnosti, ampak pomeni, da v kolektivnih aktivnostih in situacijah pripadnosti skupini posameznik utrjuje in razvija samosvojo osebnost. Preko kolektivnih načinov preživljanja prostega časa posameznik razvija smisel za reševanje skupnih nalog, kolektivno odgovornost, strpnost in medsebojno spoštovanje, občutek povezanosti in demokratičnosti. Individualnost in kolektivnost sta kvaliteti, ki se recipročno dopolnjujeta in medsebojno krepita, saj socialni »feedback« omogoča posamezniku, da krepí, prepozna in razvija svoje osebne lastnosti, s tem pa pripomore k delovanju in uspešnosti kolektiva. Eden najpomembnejših snovalcev identitete posameznika je skupnost, in biti del skupnosti hkrati z iskanjem skupnih značilnosti pomeni tudi iskanje tistega, kar nas od drugih članov ločuje, a ne tako, da bi drugačnost doživljali kot ogrožujočo realnost, ki nas sili v socialno osamo. (*vir: T. Mohar, 2009*)

2.3.8 NAČELO KREATIVNOSTI

Načelo kreativnosti opredeljuje aktivnosti, ki posameznika spodbujajo k izražanju individualnih zmožnosti, nagnjenj in interesov, uresničevanju in osebnih zamisli, iniciativnosti, ter preko tega izražanju svoje individualnosti. S pomočjo kreativnega delovanja posameznik spoznava samega sebe in svoje zmožnosti. To v posamezniku povečuje občutke ugodja in daje kvalitetno vsebino njegovemu življenju. (*vir: T. Mohar, 2009*)

2.3.9 NAČELO RAZNOVRSTNOSTI

Načelo raznovrstnosti nas usmerja k iskanju raznolikih načinov preživljanja prostega časa, ki omogočajo različne načine in oblike udejstvovanja. Možnost izbire krepi različne vidike posameznikove inteligence. Gardner poleg jezikovne in logično matematične inteligence opredeli še prostorsko, glasbeno, telesno-gibalno, duhovno, medosebno in (znotraj)osebno inteligenco. Z raznovrstnostjo poskrbimo za bogat razvoj posameznikove osebnosti na različnih nivojih in s tem krepimo celovit vidik posameznikove individualnosti. (*vir: T. Mohar, 2009*)

2.3.10 NAČELO ORGANIZIRANOSTI

Načelo organiziranosti prostega časa pomeni ustvarjanje ustreznih možnosti in pogojev za preživljanje prostega časa, ne sme pa biti dirigirana in institucionalizirana. Pomeni združevanje posameznikov s podobnimi interesi in cilji, ter lahko omogoča ustrezno mentorstvo in izmenjavo izkušenj, vidikov in znanj, ki so vezana na konkretno prostočasno aktivnost. (*vir: T. Mohar, 2009*)

2.3.11 NAČELO AMATERIZMA

Prostočasne dejavnosti naj ne postanejo profesionalne in strokovne dejavnosti, ki že zahtevajo dovršeno znanje in sposobnosti, ponavadi jih narekujejo delovne obveznosti,

ki služijo pridobivanju sredstev za preživljanje. Še posebno v otroških in mladinskih organizacijah in tam, kjer se kažejo znaki potrošništva in pretirane komercializacije, je potrebno negovati amaterizem. Pomemben vidik prostega časa je osebna rast in razvoj individualnih želja in sposobnosti posameznika, ki pa brez določene mere amaterizma nista več mogoča. Preveč zahteven nivo predznanja namreč zmanjšuje notranjo motivacijo in zavira ustvarjalnost, ki pa sta predpogoj za skladen razvoj človekovih osebnih teženj in interesov. (*vir: T. Mohar, 2009*)

2.3.12 NAČELO USTREZNOSTI STAROSTI IN SPOLU

To načelo zahteva, da se izogibamo pretirani obremenitvi otrok in mladostnikov, in da je pri načrtovanju dejavnosti potrebno upoštevati njihov telesni, intelektualni, čustveni, moralni in družbeni razvoj. Prav tako je potrebno upoštevati razlike med spoloma. (*vir: T. Mohar, 2009*)

2.3.13 NAČELO AKTUALNOSTI

Načelo aktualnosti zahteva izvajanje dejavnosti, ki so za mlade aktualne tako v času kot tudi prostoru. Zahteva, da se upoštevajo potrebe tako udeležencev dejavnosti kot tudi okolja. (*vir: T. Mohar, 2009*)

2.3.14 NAČELO DRUŽBENE SPREJEMLJIVOSTI

To načelo zahteva, da so dejavnosti, ki se izvajajo, družbeno sprejemljive, primerne za mladostnike in njihov razvoj, ter hkrati skušajo zadostiti družbenim kriterijem kvalitetnega preživljanja prostega časa. (*vir: T. Mohar, 2009*)

2.4 POMEMBNOST PROSTEGA ČASA

Prosti čas nedvomno vpliva na človekovo življenje. Pri njem gre za dejavnosti, ki jih svobodno izbiramo. Prosti čas predstavlja izražanje samega sebe. Zato lahko trdimo celo, da nas način preživljanja prostega časa v veliki meri definira kot osebo. Rudi Lešnik pravi, da je pomen prostega časa omogočanje počitka, sprostitve in uresničevanja lastne osebnosti. Prav tako naj bi s pomočjo prostočasnih dejavnosti vzpostavili ravnotežje med napetostmi, ki jih povzročajo dnevne obveznosti, ter sprostivijo, ki jo daje doživetje svobode in miru. Prostočasne dejavnosti človeku tako omogočajo večstransko razvoj osebnosti. (*vir: J. Huzjan, 2010*)

2.4.1 POČITEK

Prva in glavna naloga prostega časa je počitek. Prosti čas je pomemben, ker omogoča posamezniku, da se spočije in sprosti, da se tako rekoč obnovi. V duševnem smislu omogoča počitek razbremenitev misli od vsakodnevnih skrbi in obveznosti, odpravo stresa, v telesnem pa nabiranje izgubljene moči. (*vir: J. Huzjan, 2010*)

2.4.2 OBLIKOVANJE OSEBNOSTI

Prostočasne dejavnosti prav tako vzgajajo človeka in ga pripravljajo na življenje. Skozi različne dejavnosti, ki jih počnejo v prostem času, osnovnošolci raziskujejo sami sebe, oblikujejo osebnost in gradijo lastno identiteto. (*vir: J. Huzjan, 2010*)

2.4.3 IZBOLJŠANJE TELESNEGA IN DUŠEVNEGA ZDRAVJA

Aktivno preživljanje prostega časa, npr. ukvarjanje z neko obliko športa ali rekreacije, lahko pozitivno vpliva na splošno stanje organizma in prispeva k izboljšanju telesne zmogljivosti posameznika. Tukaj se prosti čas pokaže v funkciji izboljšanja telesnega in duševnega zdravja posameznika. K dobrem duševnem delovanju oseb v veliki meri

prispevajo tudi zabavne vsebine, po katerih posegamo ponavadi prav v prostem času. (vir: J. Huzjan, 2010)

2.4.4 DODATNA IZOBRAZBA

Prosti čas omogoča usvajanje določenih spretnosti in veščin, ki so v prihodnosti uporabne na delovnem mestu in v korist tudi pri samem zaposlovanju. Prosti čas torej igra pomembno vlogo tudi pri dodatnem izobraževanju in izpopolnjevanju posameznikov. (vir: J. Huzjan, 2010)

2.5 PROSTOČASNE DEJAVNOSTI MLADIH

Prostočasne dejavnosti pomembno vplivajo na razvoj mladih ravno zato, ker imajo mladi v tem času navadno več avtonomije, kot v drugih dnevniških aktivnostih. Raziskave kažejo, da je aktivno preživljanje prostega časa povezano s pozitivnimi razvojnimi rezultati, npr. z boljšim šolskim uspehom, prilagodljivostjo, boljšim mentalnim zdravjem. Te aktivnosti dajejo občutek kompetentnosti in samorealizacije.

Prosti čas kot sociološka institucija zavzema pomembno in osrednje mesto v življenju adolescentov v zahodnih družbah. V prostem času se mladi ukvarjajo z različnimi aktivnostmi, odvisno od glavne note scene, ki ji pripadajo. Prostočasne dejavnosti razumejo kot tisti del življenja, v katerem najbolj uživajo, pa naj gre za obšolske ali izvenšolske dejavnosti. Prosti čas zagotavlja prostor, kjer mladi lahko eksperimentirajo z različnimi vlogami, se učijo socialnih norm in se preizkušajo v izzivih, s katerimi se bodo soočali, ko odrastejo (npr. spolnost, nasilje, alkohol itd.). Na sceni prostočasnih dejavnosti mladostnikov se formirajo različne vrstniške skupine. Identifikacija s skupino mladostnikom omogoča, da se distancirajo od družine in odkrijejo nov, svoj svet, ki se v marsičem razlikuje od sveta njihovih staršev. V adolescenci so prostočasna vedenja most med svetom otroške igre in svetom odraslega, v katerem se zahteva določena odgovornost, disciplina in organizirana predanost. (vir: T. Mohar, 2009)

2.5.1 KLASIFIKACIJA PROSTOČASNIH DEJAVNOSTI

Robi Lešnik navaja naslednjo razporeditev dejavnosti v prostem času:

- ***Informativne dejavnosti***

So tiste dejavnosti, ki zadovoljujejo potrebo po novih izkušnjah in spoznanjih. So dejavnosti, s pomočjo katerih pridobivamo različne informacije z namenom, da zadostimo radovednosti, širimo znanje in razgledanost, se poučimo o stvareh, ki nas zanimajo, itd. Pogosto se povezujejo z mediji in informacijsko tehnologijo, ki danes globalno posega v vse vidike človekovega življenja. (*vir: T. Mohar, 2009*)

- ***Ustvarjalne dejavnosti***

So tiste dejavnosti, ki zadovoljujejo težnje po ustvarjanju, izdelovanju in razvijanju novega in omogočajo potrjevanje osebnosti z ustvarjalnimi dosežki. Ustvarjanje je temeljna dejavnost, ki se povezuje z odkrivanjem in aktivnim udejstvovanjem, krepi talente, ki jih ima posameznik, notranjo motivacijo in kognitivne sposobnosti, ki omogočajo pot iskanja novih rešitev in spoznanj. (*vir: T. Mohar, 2009*)

- ***Telesne dejavnosti***

So tiste dejavnosti, ki zadovoljujejo težnjo po gibanju in uveljavljanju telesnih zmogljivosti: s tem krepijo samozavest in ustvarjajo zadovoljstvo. Telesne dejavnosti krepijo telesno samopodobo posameznika, vrednote zdravega načina življenja in so dobra investicija, ki omogoča zadovoljujoč in zdrav življenjski slog. (*vir: T. Mohar, 2009*)

- ***Družbene dejavnosti***

So tiste dejavnosti, ki zadovoljujejo predvsem težnje po stikih z ljudmi in sprostitvi, omogočajo doživljanje pripadnosti skupini, medsebojno povezovanje in tesne emocionalne odnose med pripadniki skupine, s tem se lahko povečuje občutek varnosti. Družbene dejavnosti krepijo osveščenost in odgovornost posameznika za skupne družbene situacije in probleme ter krepijo njegovo vlogo aktivnega pripadnika

družabnega okolja. (vir: T. Mohar, 2009)

- **Filozofične ali razmišljujoče dejavnosti**

So tiste dejavnosti, ki zadovoljujejo potrebo po razumevanju in oblikovanju življenjskih nazorov, prispevajo k trdnosti človekove osebnosti, njegovemu odnosu do okolja, sveta in sebe, ter k splošni usmerjenosti posameznikove dejavnosti. Preko teh dejavnosti se posameznik ukvarja s smislom svojega življenja in iskanjem samega sebe in svojega mesta v nekem širšem prostoru. Postavlja si svojo življenjsko pot in cilje, jih osmišlja in ponovno definira, če je potrebno. (vir: T. Mohar, 2009)

- **Neopredeljene dejavnosti**

So tiste dejavnosti, ki niso tako izrazite v smeri zadovoljevanja navedenih teženj in so tudi sicer dokaj svojevrstne. (vir: T. Mohar, 2009)

2.6 PROSTI ČAS IN RAZVOJ KOMPETENC

Izobraževanje je dandanes dinamičen proces učenja, ki poteka tako na delovnem mestu, v vsakodnevnih življenjskih situacijah, kot tudi v tradicionalnih izobraževalnih ustanovah. Prostočasne aktivnosti, nove tehnologije in množični mediji so definirani kot nova učna okolja ali nove arene učenja za moderne otroke in adolescente. Prostočasne aktivnosti so postale del vsakdanjika mladostnikov in so strukturirane s strani inštitucij, skupine ali posameznikov, se pravi, da jih narekujejo določeni urniki in socialna pravila. Strukturirane prostočasne aktivnosti so v marsičem podobne aktivnostim znotraj šole, vendar se od njih bistveno razlikujejo. Otroci aktivnosti lahko svobodno zapustijo, bolj verjetno vključujejo lastne sposobnosti in interese ter iščejo razvojne izzive, ki jih bolje determinirajo v prostočasnih aktivnostih kot pa v šoli. Tudi struktura učenja je v prostočasnih aktivnostih drugačna od tiste v šoli. V zadnjih letih se povečuje pomen neformalnega učenja. Znano je, da se mladi učijo v skupinah znotraj in izven šole. (vir: T. Mohar, 2009).

2.7 DEJAVNIKI, KI VPLIVAJO NA NAČIN PREŽIVLJANJA PROSTEGA ČASA

Pomembno je, da si izberemo takšno dejavnost za preživljanje prostega časa, ob kateri se zabavamo, sprostimo in smo srečni. Prosti čas osnovnošolci različno preživimo. Eni preživimo prosti čas kreativno medtem ko drugi bolj športno. Razlikujemo se pa tudi po tem, da se nekateri večkrat dolgočasimo, drugi pa se bolj zabavamo. Na izbiro načina preživljanja prostega časa lahko vplivajo različni dejavniki:

- ***Količina***

Eden pomembnejših dejavnikov je količina. Sicer je težko ugotoviti, koliko časa natančno imajo mladi, vendar je kvaliteta odvisna tudi od tega.

- ***Finančna sredstva***

Tudi finančna sredstva spadajo v pomemben dejavnik, ki je tesno povezan z družbenim slojem. Pri tem seveda višji prihodki pomenijo več možnosti izbire načina preživljanja prostega časa.

- ***Osebni dejavniki***

Pri tem so pomembni spol, starost, interesi, potrebe, motivi, ...

- ***Vrednote***

Tudi pomemben dejavnik, ki vpliva na izbiro prostočasnih dejavnosti.

- ***Družba in družina***

- ***Dostopnost in ponudba***

- ***Marketinške ponudbe***

- ***...*** (vir: J. Huzjan, 2010)

2.8 MOŽNI NAČINI PREŽIVLJANJA PROSTEGA ČASA

Osnovnošolci lahko preživljajo svoj prosti čas doma. Odločijo se lahko za počitek, lenarjenje, poslušanje glasbe, gledanje televizije, uporabljanje računalnika ali kako

podobno dejavnost. Lahko tudi berejo revije, knjige pomagajo drugim ljudem pri hišnih opravilih ali pa igrajo inštrumente. (vir: J. Huzjan, 2010)

Tudi mladi na celjskem, ki sva jih zajeli v anketo, imajo pestro ponudbo različnih načinov preživljanja prostega časa. Predvsem med počitnicami Mestna občina Celje ponudi osnovnošolcem pestro ponudbo pristočasnih dejavnosti. Seveda pa je možnosti preživljanja prostega časa v času šolskega pouka na celjskem tudi zelo pestra.

PROGRAM ŠPORTNIH AKTIVNOSTI
Počitnice

KEGLJANJE
KEGLJIŠČE GOLOVEC
pon. 24. do pet. 28. 2.
vsak dan od 10. - 12. ure

PLAVANJE
BAZEN GOLOVEC
pon. 24. do pet. 28. 2.
vsak dan od 10. - 12. ure

DRSANJE
DRSALIŠČE
MESTNI PARK
pon. 24. do pet. 28. 2.
vsak dan od 10. - 12. ure
možnost brezplačne izposoje drsakov od št. 30-35

NAMIZNI TENIS
TELOVADNICA
IV. OSNOVNE ŠOLE
tor. 25. do pet. 28. 2.
vsak dan od 10. - 12. ure
možnost brezplačne izposoje loparjev

BADMINTON
DVORANA GOLOVEC
pon. 24. do pet. 28. 2.
vsak dan od 10. - 12. ure
možnost brezplačne izposoje loparjev

BADMINTON CENTER CELJE
(Atletski stadion Kladivar)
pon. 24. do pet. 28. 2.
vsak dan od 10. - 12. ure
možnost brezplačne izposoje loparjev

KULTURNO GIBANJE HIP-HOP
DVORANA ZLATOROG
regijski športni center (Vhod 2)
tor. 25., čet. 27. in pet. 28. 2.
vsak dan od 10. - 11. ure

AKTIVNOSTI SO NAMENJENE OTROKOM IN MLADINI MESTNE OBČINE CELJE

V KEGLJIŠČE IN DVORANE JE VSTOP DOVOLJEN LE S ČISTIMI COPATI.
VSTOP V ŠPORTNE OBJEKTE JE BREZPLAČEN IN NA LASTNO ODGOVORNOST.
UDELEŽENCI SAMI ODGOVARJAJO ZA SVOJE OSEBNE STVARI TER MORAJO UPOŠTEVATI NAVODILA UPRAVLJAVCEV OBJEKTOV IN ORGANIZATORJEV.

IZVAJALEC ŠPORTNIH AKTIVNOSTI JE ŠPORTNA ZVEZA CELJE.

INFORMACIJE: ŠPORTNA ZVEZA CELJE 041 320 130 ali 070 430 785 - WWW.SZC.SI

Slika 1: Program ponudbe aktivnosti v MOC

(vir: <http://moc.celje.si/novice-in-obvestila/3676-sportno-obarvan-zimski-pocitniski-cas>, 7.3.2014)

BADMINTON

DRSANJE

PROGRAM ŠPORTNIH AKTIVNOSTI

POČITNICE 2.11.-5.11.

BADMINTON DVORANA D GOLOVEC sreda 2. do sobota 5. 11. vsak dan od 10. - 12. ure možnost brezplačne izposoje loparjev	AEROBIKA TOP - FIT sreda 2. do sobota 5. 11. vsak dan od 10.-11- ure OSNOVNOŠOLKE vsak dan od 11.-12- ure SREDNJEŠOLKE IN ŠTUDENTKE	DRSANJE DRSALIŠČE MESTNI PARK sreda 2. do sobota 5. 11. vsak dan od 10. - 12. ure možnost brezplačne izposoje drsalk od št. 30-35
KEGLJANJE KEGLJIŠČE GOLOVEC sreda 2. do petek 4. 11. vsak dan od 10. - 12. ure	 <p>MESTNA OBČINA CELJE</p> <p>FS <small>Paralimsko in športno društvo Celje</small></p>	PLAVANJE BAZEN GOLOVEC sreda 2. do sobota 5. 11. vsak dan od 10. - 12. ure

AEROBIKA

KEGLJANJE

PLAVANJE

V KEGLJIŠČE IN DVORANE JE VSTOP DOVOLJEN LE S ČISTIMI COPATI!
UPORABA ŠPORTNIH OBJEKTOV JE BREZPLAČNA IN NA LASTNO ODGOVORNOST!

Informacije: Mestna občina Celje 426 58 72 ali 031 665 778 - www.celje.si
Športna zveza Celje 490 34 66 ali 031 801 169 - www.szc.si

Slika 2: Program ponudbe aktivnosti v MOC

(vir: <http://moc.celje.si/component/content/article/20-medijski-koticek/1088-brezplacne-sportne-aktivnosti-v-jesenskih-pocitnicah>; 7.3.2014)

V Občini Vitanje, iz katere smo zajeli osnovnošolce s podeželja, nisva našli nobene ponudbe izvajanja aktivnosti med počitnicami.

Nekaj primerov možnosti preživljanja prostega časa:

2.8.1 ŠPORT

Učenci se razlikujemo med seboj tudi po tem, kako resno se lotimo neke stvari. Nekaterim šport ne pomeni toliko kakor tistim, ki jim postane del vsakdanjega življenja. Šport na nas vpliva pozitivno, saj zaradi njega ostanemo bolj zdravi. S svojim znojem izločimo razne strupe, ki se nahajajo v telesu. Aktivno preživljanje prostega časa s športom ali rekreacijo lahko pozitivno vpliva na splošno stanje organizma in prispeva k izboljšanju telesne zmogljivosti posameznika. Tukaj se prosti čas pokaže v načinu telesnega in duševnega zdravja posameznika.

Slika 3: Ukvarjanje s športom

(vir:<http://pcwallpapers.in/file/18113/270x170/crop/center/middle/552595239.jpg>,4.3.2014)

2.8.2 ELEKTRONSKE NAPRAVE

Današnji osnovnošolci preživijo prosti čas tudi za elektronskimi napravami. Preko njih imajo dostop do interneta, kjer se prijavljajo in imajo račune na znanih najstniških straneh. Elektronske naprave vplivajo pozitivno in negativno na osnovnošolce. Pozitivno vpliva na njih zato, saj so tako seznanjeni z različnimi dogodki, ki se dogajajo oz. ki so se pripetili po svetu. Negativno pa vplivajo na njih zato, saj tako si lahko pokvarimo uči, celo tudi sluh (na primer: če poslušamo glasbo zelo naglas in dlje časa). Ni pa jih dobro uporabljati dlje časa, saj sevajo.

Slika 4: Gledanje televizije

(vir: <http://articles.mercola.com/sites/articles/archive/2010/11/26/tv-watching-increases-waistlines-and-blood-pressure.aspx>, 4.3.2014)

Slika 5: Uporaba računalnika

(vir: <http://preschooler.thebump.com/games-3yearold-play-computer-2016.html>, 4.3.2014)

2.8.3 BRANJE KNJIG

Vsako leto osnovnošolci beremo manj knjig, vendar še vedno jih veliko posega po tej dejavnosti. S pomočjo njih pridobimo velik besedni zaklad, ki nam koristi pri raznih opravilih. Nekatere osnovnošolce privabijo tanjše knjige, druge debelejšje, itd. Pogosto, kadar nam je dolgčas, vzamemo v roke knjigo in jo preberemo.

Slika 6: Branje knjig

(vir: http://www.ventilatorbesed.com/slike/clanki/knjige_6.jpg, 7.3 2014)

2.8.4 DRUŽENJE Z VRSTNIKI

Mladi se v prostem času tudi družijo z vrstniki. Ta čas namenijo zgolj pogovoru, sprehodu, ali pa skupaj najdejo kakšno drugo že opisano dejavnost. Zelo velikokrat je prosti čas povezan z druženjem z vrstniki, kajti interesi prijateljev se večkrat zelo dopolnjujejo in so si podobni.

2.9 PROSTI ČAS NEKOČ IN DANES

Danes prosti čas preživljamo za elektronskimi napravami, beremo knjige, itd, medtem, ko so se včasih med prostim časom lovili, igrali z žogo, plezali na drevesa, brali knjige, kopali. Danes uporabljamo nogometne žoge, krede, rolarje, računalnik, telefon, družabne igre, karte, loparje za badminton, tenis, računalnik, plišaste igračke, avtomobilčke, avtomobile na daljinsko upravljanje. Včasih so uporabljali doma narejene igrače, punčke iz cunj, kamenčke, fižolčke, žoge iz cunj ali mehurja, samokolnico in lesene paličice. Danes se ukvarjamo z različnimi športi (umetnostno drsanje, kotalkanje, gimnastika, nogomet, košarka, karate, rokomet, namizni tenis, jahanje, tek, balet,

rokomet, namizni tenis, jahanje, tek, balet). Včasih pa so se ukvarjali z telovadbo, odbojko, nogometom, plavanjem, drsanjem, smučanjem, orodno telovadbo, skokom v daljino, skokom v višino, plesom. Danes lahko obiskujemo kino največ, v Koloseju razstave v muzejih, v galerijah, koncerti, opera, lutkovno gledališče, prireditve. Včasih pa so lahko obiskovali predvsem dramske igre (Deseti brat, vdova Rošlinka, Martin Krpan), veselice ob praznikih, tekme kočijažev, cirkus, predstave pevskih zborov, kino, proslave ob praznikih. Danes so na voljo razne revije: Ciciban, Gea, Pil, Lord, Moj pes, Smrklja, Tom in Jerry, Mavrica, Duhec, Miki miška, Frka, Genialec, Cicido, Dumbo. Včasih pa so bile samo: Pionirski list, Ciciban, Pionir. Danes lahko različne dejavnosti obiskujemo na šoli. v glasbeni šoli, v baletni šoli, športnem klubu, v jezikovni šoli, na stafionu, v Pionirskem domu. Včasih pa so lahko dejavnosti obiskovali samo v šoli. Danes si skoraj vsak otrok želi, da bi imel svoj računalnik, postati astronautka, postati najboljši košarkar vseh časov, da se bo čim prej preselila, da ne bi bilo treba v šolo, da bi postala dobra rokometarica, postati državni prvak v karateju, potovati na Havaje in druge zanimive države, postati arhitekt, postati poklicni košarkar, videti cel svet. Včasih pa so si želeli le, da bi jih imele mame rada, postati šivilja, da bi delali v pisarni, da bi bila sodnica, da bo konec vojne in da se bom lahko do sitega najedla, biti lepo oblečena, postati učitelj. (vir: <http://www2.arnes.si/~mgorju2/nekocdanestrno.html>; 8. 3. 2014)

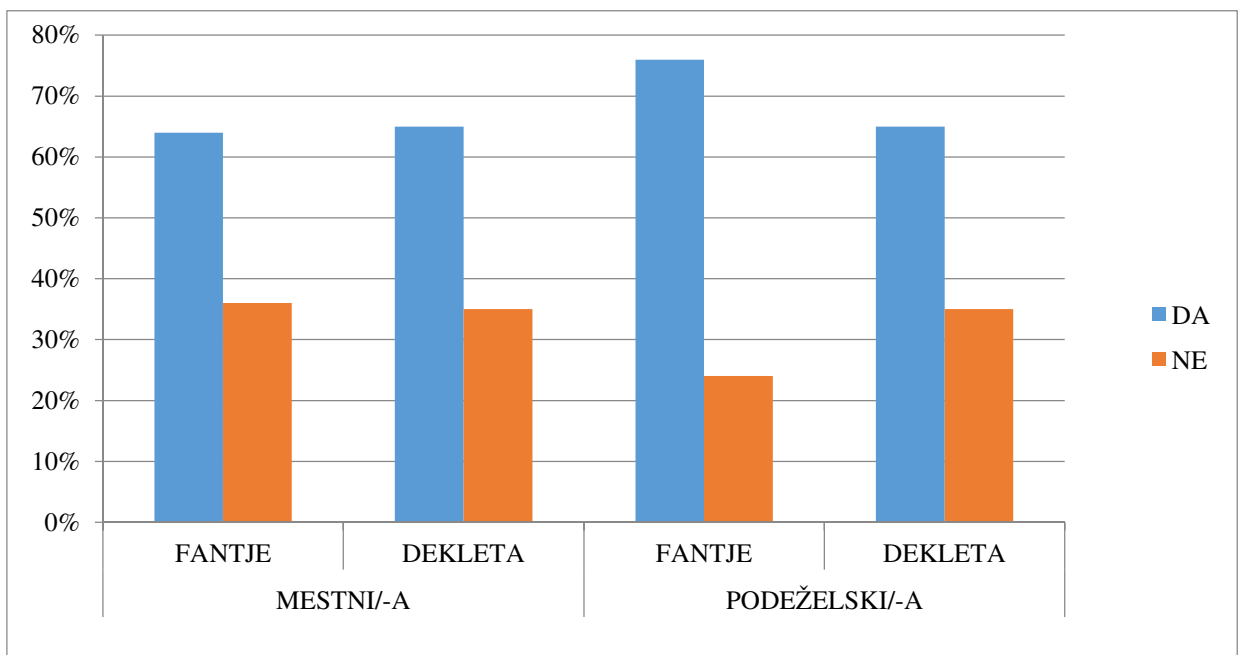
3 REZULTATI ANKET

3.1 Misliš, da imaš dovolj prostega časa?

Tabela 3: Zadostna količina prostega časa med osnovnošolci

	MESTNI/-A		PODEŽELSKI/-A	
	FANTJE	DEKLETA	FANTJE	DEKLETA
DA	64 %	65 %	76 %	65 %
NE	36 %	35 %	24 %	35 %

Graf 1: Zadostna količina prostega časa med osnovnošolci

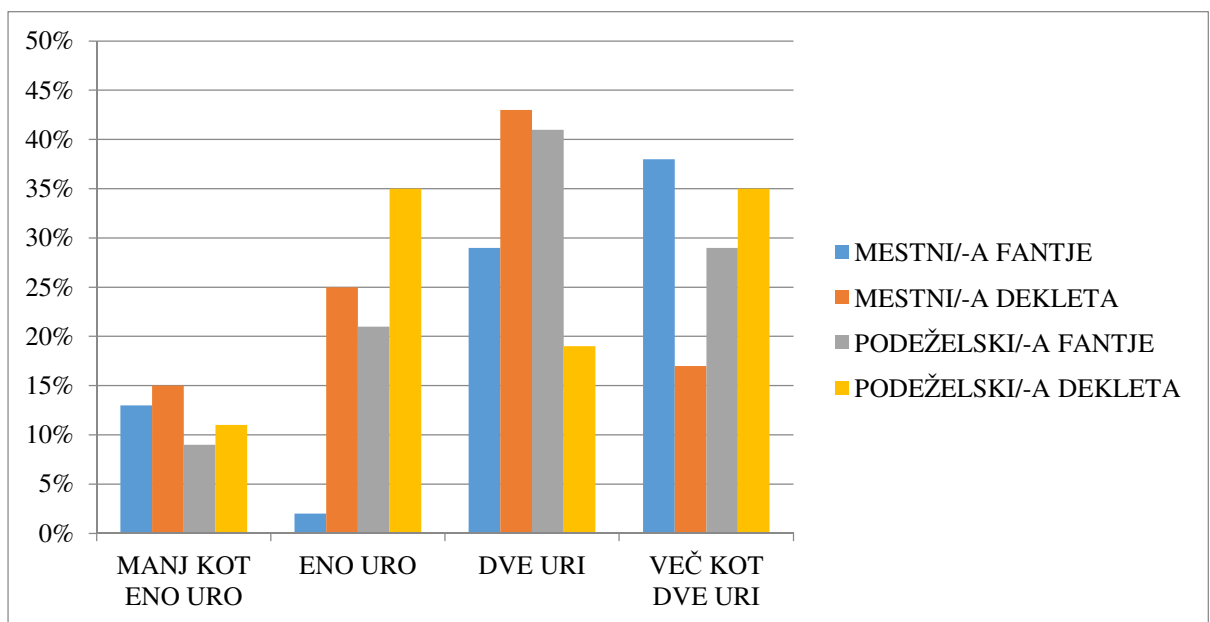
Iz grafa je razvidno, da imajo mestni in podeželski osnovnošolci dovolj prostega časa, saj tako meni kar 64 % mestnih in 76 % podeželskih fantov ter 65 % mestnih in 65 % podeželskih deklet. Kljub vsemu ugotavlja, da so fantje iz podeželja nekoliko manj obremenjeni, kot fantje iz mesta. Zanimivo se nama zdi, da kljub vsakodnevemu opozarjanju medijev, da so osnovnošolci preobremenjeni s šolo in ostalimi zunajšolskimi dejavnostmi, ugotavlja, da večina otrok ni takšnega mnenja.

3.2 Koliko prostega časa imaš povprečno na dan?

Tabela 4: Dnevna količina prostega časa

	MESTNI/-A		PODEŽELSKI/-A	
	FANTJE	DEKLETA	FANTJE	DEKLETA
MANJ KOT ENO URO	13 %	15 %	9 %	11 %
ENO URO	2 %	25 %	21 %	35 %
DVE URI	29 %	43 %	41 %	19 %
VEČ KOT DVE URI	38 %	17 %	29 %	35 %

Graf 2: Dnevna količina prostega časa

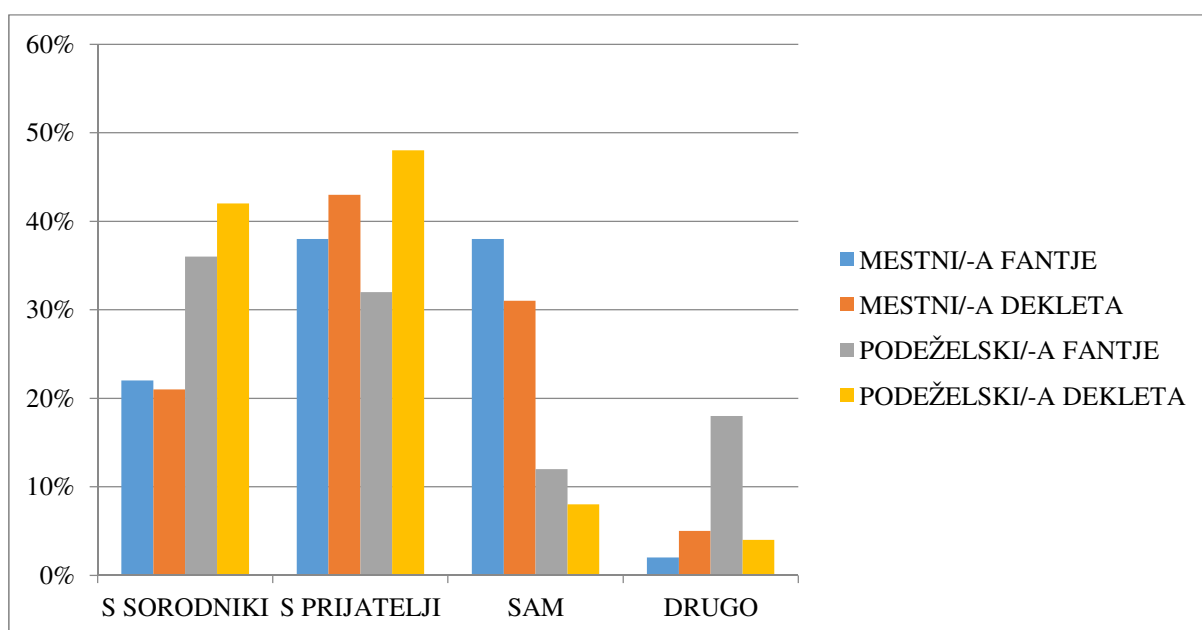
Graf nam prikazuje, da imajo tako podeželski osnovnošolci kot mestni vsaj dve uri ali več kot dve uri dnevno prostega časa. Tako lahko potrdimo našo prvo hipotezo, da imajo fantje in dekleta na dan povprečno vsaj dve uri prostega časa.

3.3 S kom največkrat preživljaš prosti čas?

Tabela 5: Preživljanje prostega časa v družbi

	MESTNI/-A		PODEŽELSKI/-A	
	FANTJE	DEKLETA	FANTJE	DEKLETA
S SORODNIKI	22 %	21 %	36 %	42 %
S PRIJATELJI	38 %	43 %	32 %	48 %
SAM	38 %	31 %	12 %	8 %
DRUGO	2 %	5 %	18 %	4 %

Graf 3: Preživljanje prostega časa v družbi

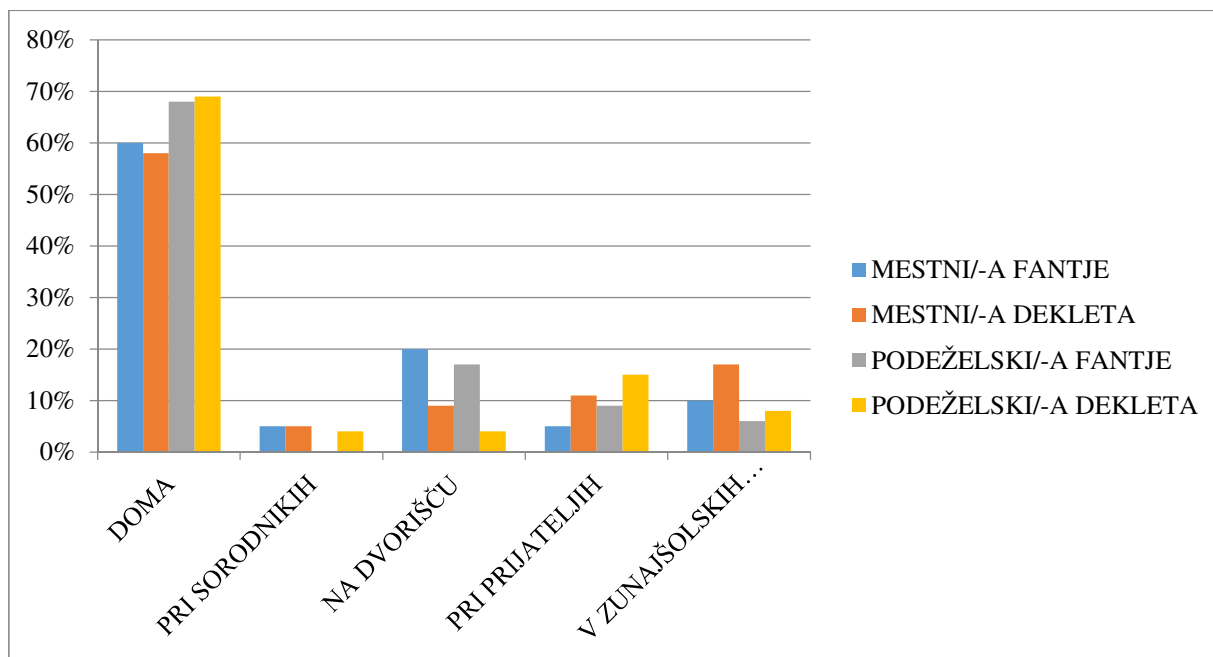
Ugotavljava, da mestni otroci prosti čas najraje preživijo s prijatelji ali sami, medtem ko podeželski otroci prosti čas najraje preživijo s prijatelji ali v družbi sorodnikov. To nekoliko nakazuje, da se na podeželju bolj ohranja stik z družino in da so morda otroci v mestu bolj prepuščeni sebi. Nekaj učencev je obkrožilo odgovor drugo, pri katerem so zraven napisali, da prosti čas največkrat preživijo s hišnimi ljubljenci. **Najine druge hipoteze, da osnovnošolci prosti čas največkrat preživijo sami, tako ne moreva potrditi.**

3.4 Kje največkrat preživljaš prosti čas?

Tabela 6: Preživljanje prostega časa na različnih lokacijah

	MESTNI/-A		PODEŽELSKI/-A	
	FANTJE	DEKLETA	FANTJE	DEKLETA
DOMA	60 %	58 %	68 %	69 %
PRI SORODNIKIH	5 %	5 %	0 %	4 %
NA DVORIŠČU	20 %	9 %	17 %	4 %
PRI PRIJATELJIH	5 %	11 %	9 %	15 %
V ZUNAJŠOLSKIH USTANOVAH	10 %	17 %	6 %	8 %

Graf 4: Preživljanje prostega časa na različnih lokacijah

Preglednica in graf nam prikazujeta, da skoraj vsi osnovnošolci največkrat prosti čas preživijo doma, saj je tako odgovorilo 60 % mestnih fantov, 58 % mestnih deklet, 68 % podeželskih fantov in 69 % podeželskih deklet. Mestni in podeželski fantje prosti čas preživijo tudi na dvorišču, saj je tako odgovorilo 20 % mestnih in 17 % podeželskih fantov, medtem ko mestna in podeželska dekleta preživijo prosti čas preživijo še pri

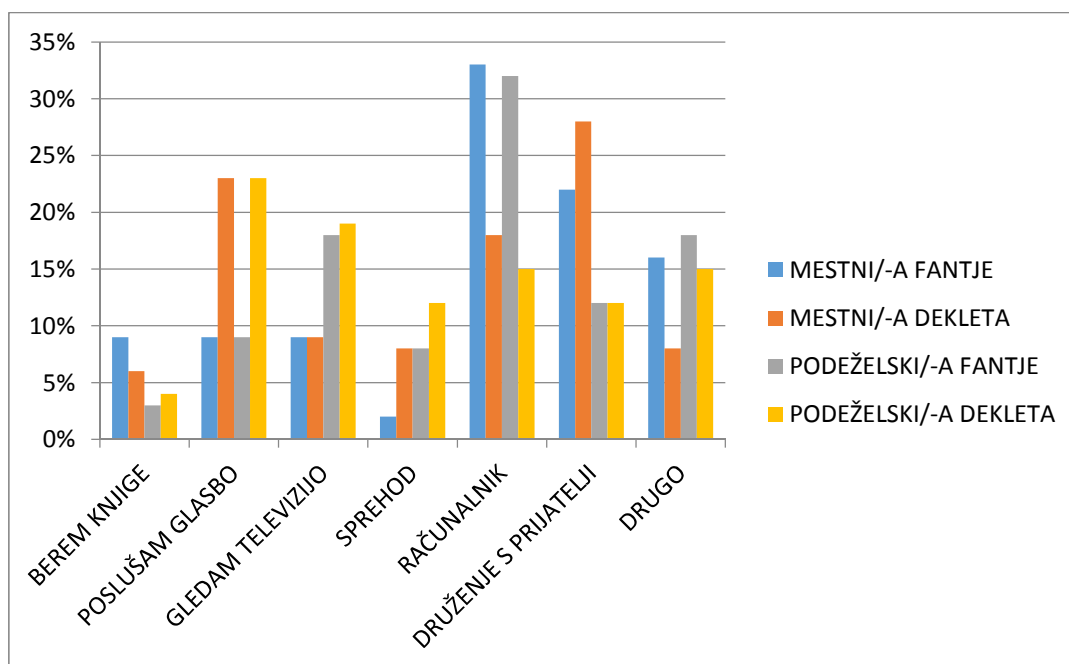
prijateljih ali v zunajšolskih ustanovah. Predvidevava, da večina osnovnošolcev preživi prosti čas doma zato, ker so najpogosteje na internetu, uporabljajo računalnik, gledajo televizijo ali se igrajo z brati ali sestrami, poleg tega pa niso tako mobilni kot bi bili morda srednješolci.

3.5 Kaj najraje počneš v prostem času?

Tabela 7: Dejavnosti prostega časa

	MESTNI/-A		PODEŽELSKI/-A	
	FANTJE	DEKLETA	FANTJE	DEKLETA
BEREM KNJIGE.	9 %	6 %	3 %	4 %
POSLUŠAM GLASBO.	9 %	23 %	9 %	23 %
GLEDAM TELEVIZIJO.	9 %	9 %	18 %	19 %
SE ODPRAVIM NA SPREHOD.	2 %	8 %	8 %	12 %
UPORABLJAM RAČUNALNIK.	33 %	18 %	32 %	15 %
SE DRUŽIM S PRIJATELJI.	22 %	28 %	12 %	12 %
DRUGO.	16 %	8 %	18 %	15 %

Graf 5: Dejavnosti prostega časa

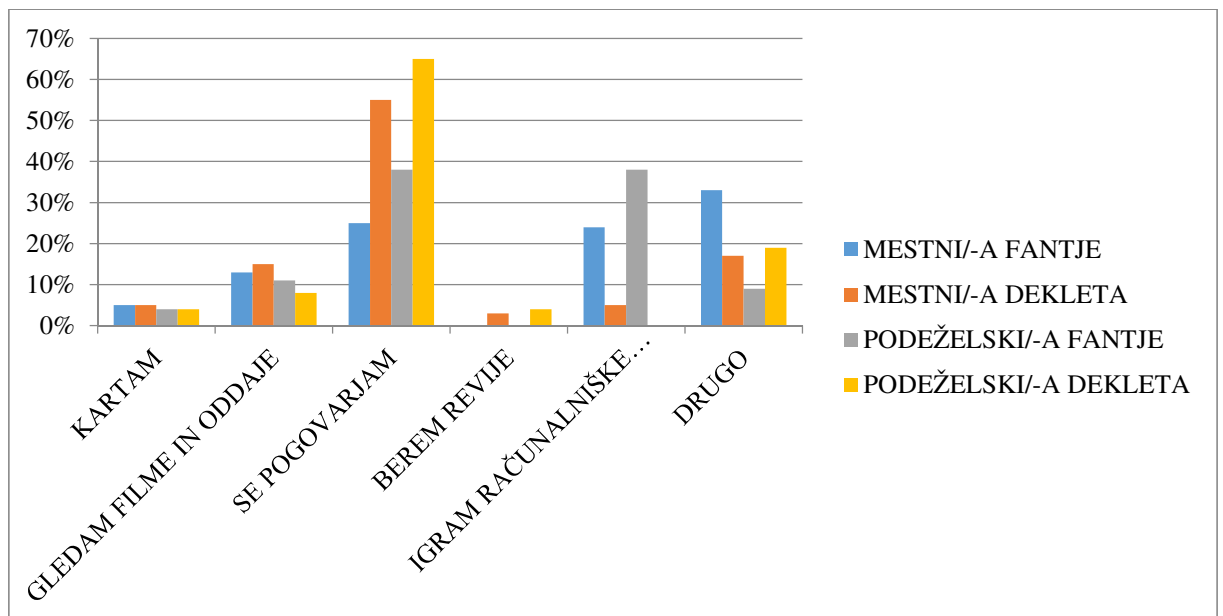
Graf nam prikazuje, da mestni in podeželski fantje večino prostega časa preživijo za računalnikom, medtem ko se mestna in podeželska dekleta najraje družijo s prijatelji ali poslušajo glasbo oz. gledajo televizijo. Graf nam prikazuje, da se podeželski osnovnošolci v prostem času vseeno večkrat odpravijo na sprehod, kakor mestni otroci. **Čeprav je odstotek tistih, ki preživijo prosti čas na prostem, zelo nizek, lahko potrdiva najino peto hipotezo, ki pravi, da podeželski osnovnošolci preživijo več časa na prostem, kakor mestni osnovnošolci.** Tisti mestni fantje, ki so izbrali odgovor drugo, se jih 5 % od igra družabne igre, 7 % se jih ukvarja s športom, 4 % pa uporabljajo telefon. Tisti podeželski fantje, ki so obkrožili odgovor drugo, se jih 9 % ukvarja s športom, 3 % izdeluje razne izdelke, 6 % pa jih igra na inštrumente. Mestna dekleta, ki so izbrala odgovor drugo, se jih 5 % ukvarja s športom, 3 % pa se jih igra razne družabne igre. Podeželska dekleta, ki so obkrožila odgovor drugo, se jih 7 % ukvarja s športom, 8 % pa se jih družijo s sorodniki. Meniva, da največ učencev preživi prosti čas z uporabljanjem računalnika zato, ker so na popularnih najstniških straneh, kot so Facebook, Skype, Twitter, Gmail.

3.6 Kaj najraje delaš s prijatelji med prostim časom?

Tabela 8: Aktivnosti, ki jih osnovnošolci v prostem času najraje počno s prijatelji

	MESTNI/-A		PODEŽELSKI/-A	
	FANTJE	DEKLETA	FANTJE	DEKLETA
KARTAM	5 %	5 %	4 %	4 %
GLE DAM FILME IN ODDAJE	13 %	15 %	11 %	8 %
SE POGOVARJAM	25 %	55 %	38 %	65 %
BEREM REVIJE	0 %	3 %	0 %	4 %
IGRAM RAČUNALNIŠKE IGRE	24 %	5 %	38 %	0 %
DRUGO	33 %	17 %	9 %	19 %

Graf 6: Aktivnosti, ki jih osnovnošolci v prostem času najraje počno s prijatelji

Iz tabele in grafa je razvidno, da se mestni in podeželski osnovnošolci v prostem času s prijatelji najraje pogovarjajo, fantje pa poleg tega igrajo še računalniške igre. **S tem lahko le delno potrdiva najino tretjo hipotezo, ki pravi, da fantje v prostem času s**

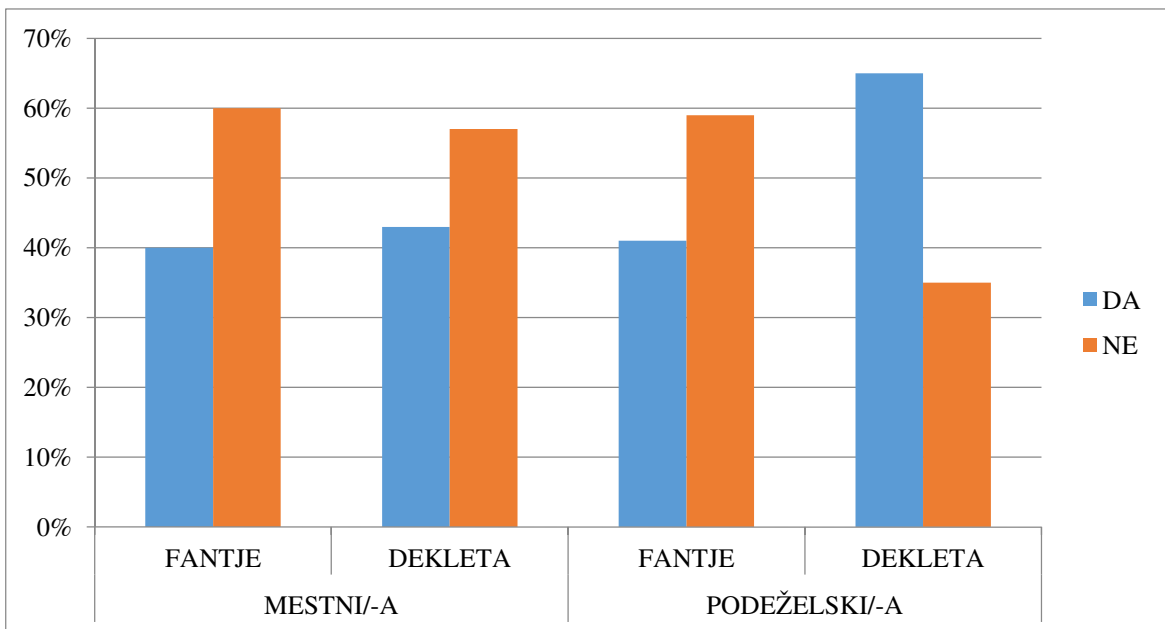
prijatelji najraje igrajo računalniške igre. Graf nam namreč prikazuje, da dekleta v prostem času vendarle ne gledajo tako rade filme in oddaje s prijateljicami kot sva sprva menili, zato morava ta del najine hipoteze zavreči. Fantje iz mesta, ki so izbrali odgovor drugo (31 %), so zapisali, da se skupaj s prijatelji ukvarjajo s športom, 2 % pa jih igra družabne igre. Podeželski fantje, ki so obkrožili odgovor drugo, so prav tako zapisali, da se skupaj s prijatelji ukvarjajo s športom. Mestna dekleta, ki so obkrožila odgovor drugo, so zapisala, da se s prijatelji igrajo zunaj, plešejo ali nakupujejo. Kot je razvidno iz grafa, je tudi 19 % podeželskih deklet obkrožilo odgovor drugo. Obrazložila so, da v prostem času s prijatelji plešejo, se ukvarjajo s športom ali se igrajo zunaj. Iz rezultatov sklepava, da se največ osnovnošolcev najraje pogovarja s prijatelji zato, da si med seboj pripovedujejo o svojih doživetjih iz vsakdanjega življenja.

3.7 Ali prosti čas nameniš tudi dodatnemu izobraževanju?

Tabela 9: Dodatno izobraževanje v prostem času

	MESTNI/-A		PODEŽELSKI/-A	
	FANTJE	DEKLETA	FANTJE	DEKLETA
DA	40 %	43 %	41 %	65 %
NE	60 %	57 %	59 %	35 %

Graf 7: Dodatno izobraževanje v prostem času

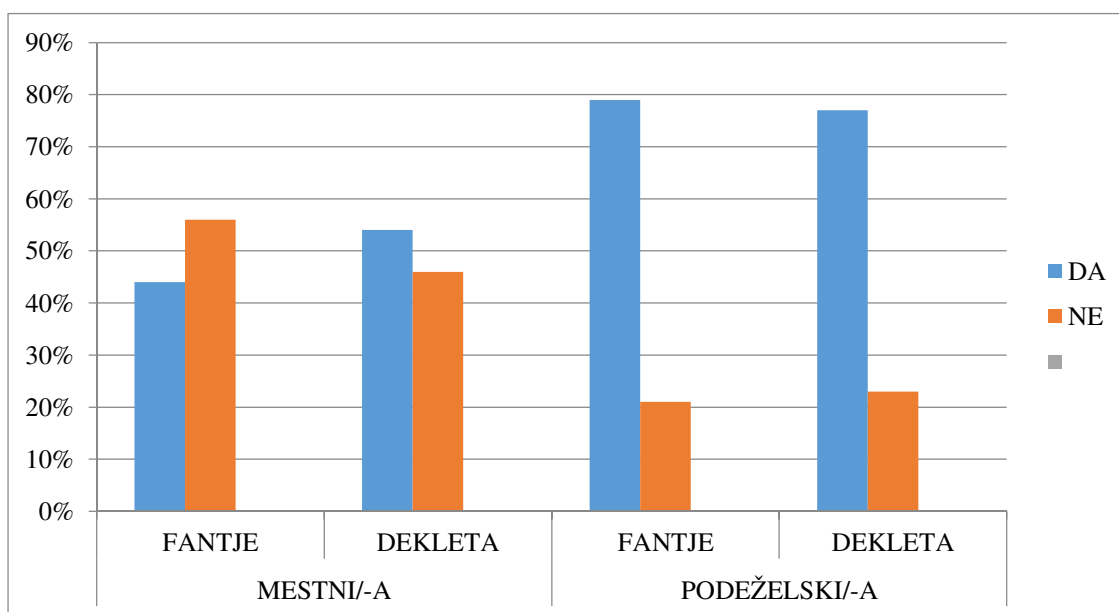
Graf nam prikazuje, da večina osnovnošolcev prosti čas ne namenja dodatnemu izobraževanju. Pa vendarle, če primerjamo fante in dekleta, lahko opazimo, da dekleta več prostega časa namenijo dodatnemu izobraževanju kakor fantje. Tako fantje kot dekleta so napisali, da se dodatno izobražujejo s tem, ko igrajo na inštrumente, z učenjem tujih jezikov in z dodatnim učenjem učne snovi.

3.8 Ali med prostim časom pomagaš drugim ljudem?

Tabela 10: Nudenje pomoči drugim ljudem

	MESTNI/-A		PODEŽELSKI/-A	
	FANTJE	DEKLETA	FANTJE	DEKLETA
DA	44 %	54 %	79 %	77 %
NE	56 %	46 %	21 %	23 %

Graf 8: Nudenje pomoči drugim ljudem

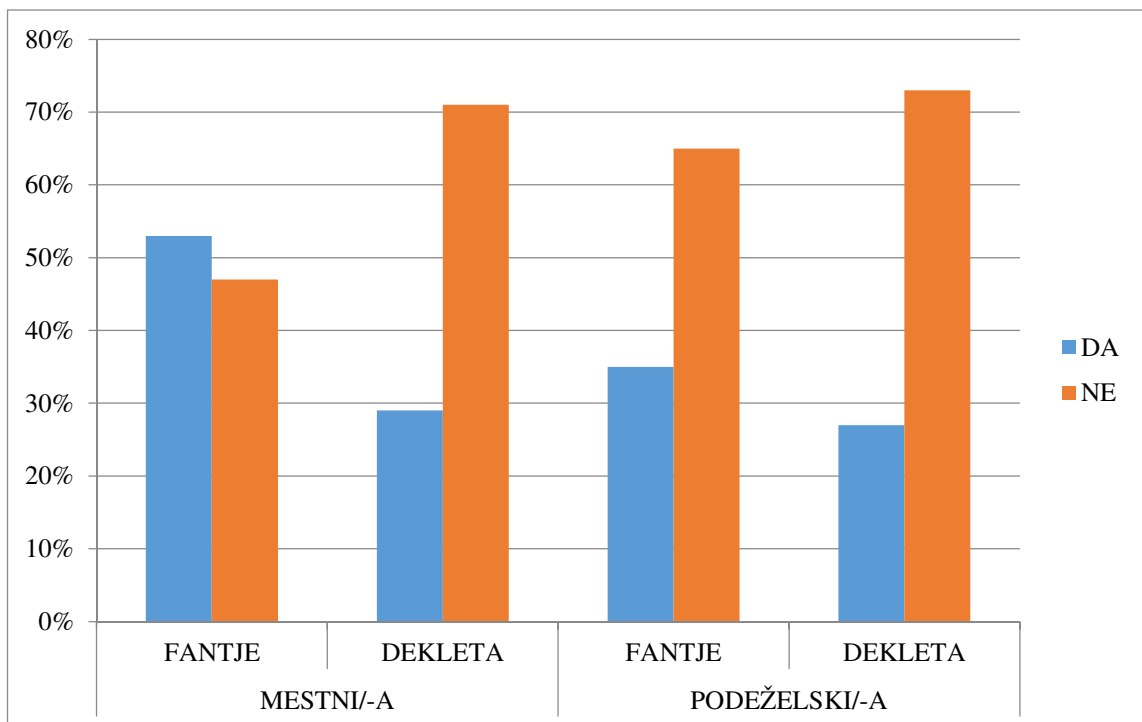
Ugotavlja, da več podeželskih kot mestnih osnovnošolcev v prostem času pomaga drugim ljudem. Največ tistih mestnih fantov in deklet, ki so obkročili, da pomagajo drugim ljudem, so zapisali, da drugim pomagajo pri hišnih opravilih, 2 % pa jih je napisalo, da pomagajo prijateljem pri učenju. Kot je razvidno iz grafa, 79 % podeželskih fantov pomaga drugim ljudem, in sicer tako, da jim pomagajo pri nošenju drv ali pri hišnih opravilih. Največ podeželskih dekletih, ki pomagajo drugim ljudem, so zapisala, da največkrat pomagajo pri hišnih opravilih ali bratom in sestram pri pisanju domačih nalogah. Z rezultati sva zelo zadovoljni, saj kaže na to, da je večina osnovnošolcev prijaznih, delovnih in dobrosrčnih in pripravljenih pomagati drugim.

3.9 Ali večino prostega časa preživiš za elektronskimi napravami?

Tabela 11: Preživljanje prostega časa za elektronskimi napravami

	MESTNI/-A		PODEŽELSKI/-A	
	FANTJE	DEKLETA	FANTJE	DEKLETA
DA	53 %	29 %	35 %	27 %
NE	47 %	71 %	65 %	73 %

Graf 9: Preživljanje prostega časa za elektronskimi napravami

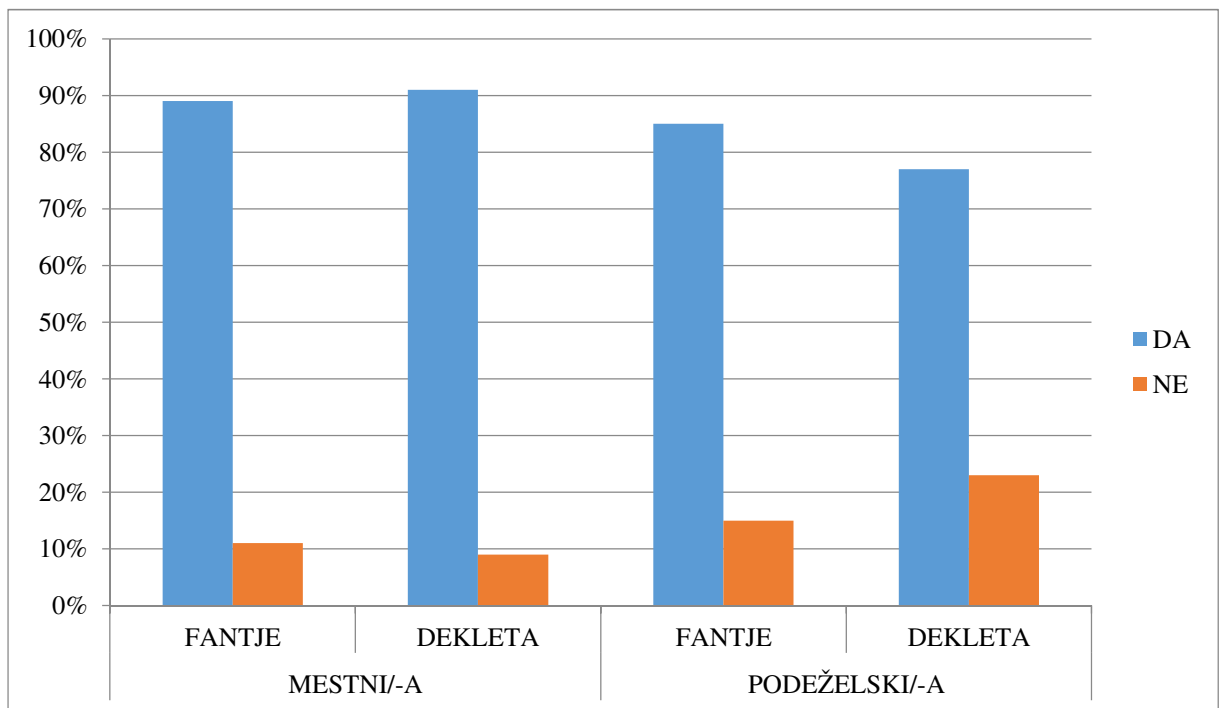
Ugotavlja, da večina mestnih fantov največ prostega časa preživi za elektronskimi napravami, saj je tako obkrožilo 53 % fantov. **S tem morava zavreči najino četrto hipotezo, da večina osnovnošolcev preživi prosti čas za elektronskimi napravami, saj kot nam prikazuje graf niti podeželski otroci niti mestna dekleta večino časa ne preživijo za elektronskimi napravami.**

3.10 Ali te starši spodbujajo k aktivnostim preživljanja prostega časa?

Tabela 12: Spodbujanje staršev k aktivnem preživljanju prostega časa

	MESTNI/-A		PODEŽELSKI/-A	
	FANTJE	DEKLETA	FANTJE	DEKLETA
DA	89 %	91 %	85 %	77 %
NE	11 %	9 %	15 %	23 %

Graf 10: Spodbujanje staršev k aktivnem preživljanju prostega časa

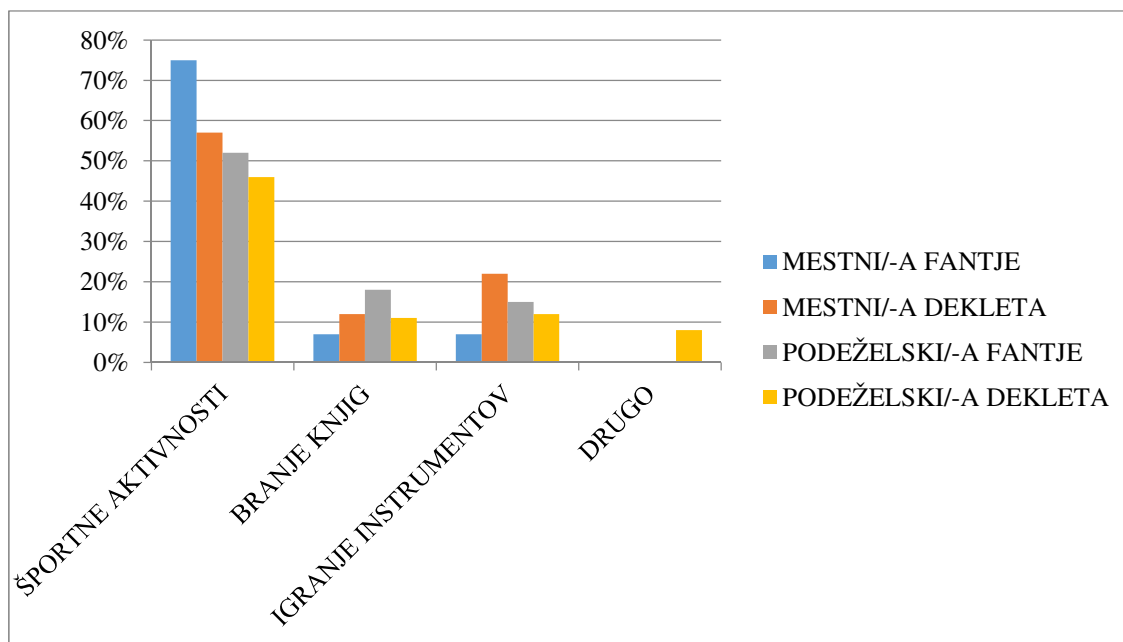
Iz tabele in grafa je razvidno, da večino osnovnošolcev starši spodbujajo k aktivnemu preživljanju prostega časa, saj jih je tako večina obkrožila. Le nekaj osnovnošolcev starši ne spodbujajo k aktivnemu preživljanju prostega časa, ampak jim pri izbiri prostega časa prepuščajo povsem svojo izbiro, pa če je dobra ali ne.

3.11 Če si na prejšnje vprašanje odgovoril/a z da, kako oziroma s katerimi dejavnostmi?

Tabela 13: Dejavnosti, h katerim osnovnošolce spodbujajo starši

	MESTNI/-A		PODEŽELSKI/-A	
	FANTJE	DEKLETA	FANTJE	DEKLETA
ŠPORTNE AKTIVNOSTI	75 %	57 %	52 %	46 %
BRANJE KNJIG	7 %	12 %	18 %	11 %
IGRANJE INSTRUMENTOV	7 %	22 %	15 %	12 %
DRUGO	0 %	0 %	0 %	8 %

Graf 11: Dejavnosti, h katerim osnovnošolce spodbujajo starši

Ugotavlja, da večina staršev osnovnošolce v prostem času spodbuja k športnim aktivnostmi. Precej manj jih spodbujajo k igranju na instrumente ali branju knjig. Najmanj jih je izbralo odgovor drugo, in sicer samo dekleta s podeželja. Vse so odgovorile, da jih starši v prostem času spodbujajo k učenju.

4 UGOTOVITVE PREJŠNJIH RAZISKOVALCEV

Ugotovitve prejšnjih raziskovalcev se ne razlikujejo od najinih ugotovitev. V obeh diplomskih nalogah, s katerima sva primerjali najine ugotovitve z njihovimi, sva ugotovili, da osnovnošolci predvidevajo, da imajo dovolj prostega časa. Diplomi sta bili napisani leta 2009 in 2010, kar pomeni, da se stanje prostega časa ni kaj dosti spremenilo. Je pa to tema, kot sva že zapisali, ki je zanimiva za raziskovanje – ne le enkrat, ampak vsake toliko časa.

5 ZAKLJUČEK

Na koncu sva prišli do zaključka, da vsak od nas prosti čas preživlja drugače in po svojih željah. Ugotovili sva, da kljub domnevni preobremenjenosti mladih s šolo, le ti menijo, da imajo prostega časa dovolj in da ga najraje preživijo s prijatelji. Najbolj naju je presenetilo, da kljub najinemu začetnemu prepričanju, da večina osnovnošolcev v prostem času uporablja elektronske naprave, temu le ni povsem tako, je pa res, da so elektronske naprave najbolj prisotne v mestu, med fanti.

Prosti čas je pogosta tema raziskovalnih nalog, a ker se družba in tehnologija ter razmere v družbi hitro spreminjajo, se tudi način preživljanja prostega časa med mladimi izrazito spreminja. Meniva, da danes način preživljanja prostega časa med mladimi vseeno ni najboljši, saj vedno več mladine preživi prosti čas doma, namesto da bi odšli na kratek sprehod v naravo.

6 VIRI IN LITERATURA

LITERATURA

- T. Mohar: *Diplomska naloga: Mladi in prosti čas –pomen prostočasnih aktivnosti za identitetni razvoj mladostnikov*; Filozofska fakulteta, Ljubljana 2009.
- J. Huzjan: *Diplomska naloga: Načini preživljanja prostega časa pri študentih*; *Ekonomsko-poslovna fakulteta, Maribor 2010.*

VIRI

- http://www.cpi.si/files/cpi/userfiles/TrajnostniRazvoj/06_Prosti_cas.pdf; 3.1.2014;
- http://www.cpi.si/files/cpi/userfiles/TrajnostniRazvoj/06_Prosti_cas.pdf;
- 3. 1. 2014);
- <http://moc.celje.si/novice-in-obvestila/3676-sportno-obarvan-zimski-pocitniski-cas>, 7.3.2014;
- <http://moc.celje.si/component/content/article/20-medijski-koticek/1088-brezplacne-sportne-aktivnosti-v-jesenskih-pocitnicah>), 7.3.2014;
- <http://pcwallpapers.in/file/18113/270x170/crop/center/middle/552595239.jpg>, 4.3.2014;
- <http://articles.mercola.com/sites/articles/archive/2010/11/26/tv-watching-increases-waistlines-and-blood-pressure.aspx>, 4.3.2014;
- <http://preschooler.thebump.com/games-3yearold-play-computer2016.html>, 4.3.2014;
- http://www.ventilatorbesed.com/slike/clanki/knjige_6.jpg, 7.3 2014);
- <http://www2.arnes.si/~mgorju2/nekocdanestrno.html>; 8. 3. 2014);
- Anketni rezultati učencev.

7 PRILOGA - Anketa

Pozdravljen/a !

Pred tabo je anketa, ki sva jo sestavili sedmošolki Pia Erjavec in Nanja Kikelj. Zanima naju, kaj osnovnošolci večinoma počnemo v prostem času, pa tudi kaj takrat najraje počnemo. Prosiva te, da na vprašanja iskreno odgovoriš, saj nama bodo le iskreni odgovori pomagali pri najinem raziskovanju. **Pri vsakem vprašanju lahko obkrožiš le en odgovor ali pa ga napišeš na črto.** Že vnaprej se ti zahvaljujeva za sodelovaje.

Spol: M Ž **Starost:** _____

1. Misliš, da imaš dovolj prostega časa?

- a) Da.
- b) Ne.

2. Koliko prostega časa imaš povprečno na dan?

- a) Manj kot eno uro.
- b) Eno uro.
- c) Dve uri.
- d) Več kot dve uri.

3. S kom največkrat preživljaš prosti čas?

- a) S sorodniki.
- b) S prijatelji.
- c) Sam.
- d) Drugo (napiši s kom)_____.

4. Kje največkrat preživljaš prosti čas?

- a) Doma.
- b) Pri sorodnikih.
- c) Na dvorišču.
- d) Pri prijateljih.
- e) V zunajšolskih ustanovah (glasbena šola, plesna šola, športna dvorana...)

5. Kaj najraje počneš v prostem času?

- a) Berem knjige.
- b) Poslušam glasbo.
- c) Gledam televizijo.
- d) Se odpravim na sprehod.
- e) Uporabljam računalnik.
- f) Se družim s prijatelji.
- g) Drugo (napiši, kaj najraje počneš)_____.

6. Kaj najraje delaš s prijatelji med prostim časom?

- a) Kartam.
- b) Gledam filme in oddaje.
- c) Se pogovarjam.
- d) Berem revije.
- e) Igram računalniške igre.
- f) Drugo (napiši, kaj najraje delaš)_____.

7. Ali prosti čas nameniš tudi dodatnemu izobraževanju?

- a) Da.
- b) Ne.
- c) Če da, kaj se izobražuješ?_____.

8. Ali med prostim časom pomagaš drugim ljudem?

- a) Da.
- b) Ne.
- c) Če da, kako pomagaš?_____.

9. Ali večino prostega časa preživiš za elektronskimi napravami?

- a) Da.
- b) Ne.

10. Ali te starši spodbujajo k aktivnostim preživljanja prostega časa?

- a) Da.
- b) Ne.

11. Če si na prejšnje vprašanje odgovoril/a z da, kako oziroma s katerimi dejavnostmi?

- a) Športne aktivnosti
- b) Branje knjig
- c) Igranje instrumentov
- d) Drugo:_____.

IZJAVA*

Mentorici **ANDREJA GOLOUH in JASMINA VIDMAR**, v skladu z 2. in 17. členom Pravilnika raziskovalne dejavnosti »Mladi za Celje« Mestne občine Celje, zagotavljam, da je v raziskovalni nalogi naslovom **PROSTI ČAS – GA MLADI PREŽIVLJAMO AKTIVNO?**, katere avtorici sta **PIA ERJAVEC IN NANJA KIKELJ**:

- besedilo v tiskani in elektronski obliki istovetno,
- pri raziskovanju uporabljeno gradivo navedeno v seznamu uporabljene literature,
- da je za objavo fotografij v nalogi pridobljeno avtorjevo (-ičino) dovoljenje in je hranjeno v šolskem arhivu,
- da sme Osrednja knjižnica Celje objaviti raziskovalno nalogo v polnem besedilu na knjižničnih portalih z navedbo, da je raziskovalna naloga nastala v okviru projekta Mladi za Celje,
- da je raziskovalno nalogo dovoljeno uporabiti za izobraževalne in raziskovalne namene s povzemanjem misli, idej, konceptov oziroma besedil iz naloge ob upoštevanju avtorstva in korektnem citiranju,
- da smo seznanjeni z razpisni pogoji projekta Mladi za Celje

Celje, 7. 3. 2014

žig šole

Podpis mentorice:

Podpis odgovorne osebe:

*

POJASNILO

V skladu z 2. in 17. členom Pravilnika raziskovalne dejavnosti »Mladi za Celje« Mestne občine Celje je potrebno podpisano izjavo mentorja(-ice) in odgovorne osebe šole vključiti v izvod za knjižnico, dovoljenje za objavo avtorja(-ice) fotografskega gradiva, katerega ni avtor(-ica) raziskovalne naloge, pa hrani šola v svojem arhivu.